

Цикл уроків з теми
Чарлз Діккенс
«Різдвяна пісня в прозі»

6 клас

Урок № 1

Тема. Чарлз Діккенс «Різдвяна пісня у прозі»

Мета: познайомити учнів зі сторінками біографії англійського письменника Ч.Діккенса, історичною та творчою основою, особливостями композиції і смисловим сенсом назви твору; розвивати читацький інтерес шестикласників, формувати їх гуманістичний світогляд.

Тип уроку: урок-проект

Обладнання: мультимедійний проект «Різдвяна пісня Діккенса», виставка творів Чарлза Діккенса, портрети письменника, репродукції картин Леонардо да Вінчі «Мадонна з квіткою», Рафаеля «Сікстинська мадонна», вітальні листівки «З Різдвом Христовим», запис мультиплікаційного фільму «Різдвяна пісня», різдвяний віночок.

Довершені оптимісти, одним з яких був Діккенс, не приймають світ, не захоплюються світом – вони у нього закохані.

Г.К.Честертон

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності

Звучить фонозапис різдвяних колядок, і вчитель звертає увагу дітей на різдвяний віночок:

- Дорогі діти! Чи знайома вам ця мелодія? Хто з вас може продовжити цей спів? (майже всі діти знають колядки і із задоволенням беруться до співу). Що символізують ці пісні? Яке це свято? Підберіть ключові слова до слова Різдво (радість, святковий стіл, подарунки, усмішки, доброзичливість, надія на краще, співучасть).

Уперше прочитавши назву твору англійського письменника Діккенса «Різдвяна пісня у прозі», що ви чекали від цього твору? (Веселої і радісної оповідки з піснями, подарунками). Яке враження на вас справили перші

сторінки твору? (Гнітюче, сумне). То ж яке значення вклав у назву цього твору Діккенс? І хто він, автор сумної «Різдвяної пісні»? Що покликала англійського письменника цю сумну казкову повість із щасливим кінцем.

III. Повідомлення теми уроку

IV. Робота над темою

1. Слово вчителя

- Отож, шановні діти, ми з вами зараз будемо працювати над спільним проектом «Що спонукало англійського письменника Ч.Діккенса створити сумну «Різдвяну пісню у прозі»? Для того, щоб розв'язати цю проблему, ми дослідимо життєвий шлях автора, його дитинство, юність, познайомимося з найбільш відомими його творами та проблемами, які так хвилювали письменника.

Учні презентують індивідуальні творчі інформаційні проекти, виконані у програмі Power Point.

I проект «Знайомтесь, Англія – батьківщина Діккенса»

II проект «Тяжке дитинство і юність письменника»

III проект «Інтерв'ю з Діккенсом»

Інсценізація інтерв'ю з Діккенсом (оповідь ведеться від першої особи).

- Назвіть дату свого народження (1812 рік)
- Ваші спогади про дитинство, що ви винесли з дитячих років? (Моє дитинство – це надзвичайна скромність, навіть убогість родини. вимушеність жити у злиднях, в'язниці за несплату батьком боргів. Моє дитинство – це тяжка праця по 16 годин на добу на фабриці вакси – це суцільне пекло).
- Але ж мабуть були і радісні хвилини у житті маленького хлопчика? (Найбільша моя радість – це затишок душевність у нашій сім'ї, незгасима надія на краще.)

- Ваше улюблене заняття? (Вже у дитинстві я зацікавився читанням. Найвірніші друзі мої – це твори «Робінзон Крузо» Д.Дефо, «Дон Кіхот») М.Сервантеса. Чарівний світ книг заповнив мене.)

Для дванадцятирічного хлопчика-робітника ваксової фабрики, де Чарлз працював шість місяців і на ночівлю мусив іти до в'язниці, бо не мав домівки, єдиною втіхою було мріяти. Мріям юний Діккенс присвячував цілі години, самотньо блукаючи Лондоном. Непомітно місто увійшло у життя Діккенса, і хлопець полюбив його, перейнявся проблемами, ритмом життя, radoщами і болем лондонців. Глибоко переживаючи власну бідність, напівголодний юнак мріяв про ті часи, коли збере злидні, і зможе допомогти іншим, коли черстві скнари-багаті зможуть побачити найбіднішу людину, подарувати іншим душевне тепло, співучасть.

Слово надається учневі-літературознавцю, який звертає увагу учнів на полицю з творами Діккенса:

- Познайомтеся з книгами, які Чарлз Діккенс написав протягом всього життя. Усі ці твори є у нашій шкільній бібліотеці. Звичайно, це далеко не повний перелік творів. У 1833 році у газеті “Old Monthli” було надруковане перше оповідання «Обід в алеї тополь», а потім ще дев'ять оповідань, підписаних іменем Боз, на честь молодшого брата Діккенса, якого вдома називали таким прізвиськом.

Учитель.

Найбільш відомі твори Діккенса: роман «Домбі і син» про те, як слід розуміти батьківський обов'язок і як по-справжньому любити своїх дітей; «Пригоди Олівера Твіста» - оповідь про життя хлопчика-сироти у Лондоні, «Ніколас Ніклбі» - цікаві роздуми про проблеми молоді, систему освіти у державі, її наслідки. Але найбільш цікавими є «Різдвяні повісті».

До написання «Різдвяних повістей» Діккенс приступив уже досвідченим письменником – поява цих творів припадає на 40-ві роки ХІХ століття. На час виходу першої книги із цього циклу (1843 р.) Діккенс вже був визнаним

майстром пера не тільки в Англії, а й в інших європейських країнах, а також у Сполучених Штатах Америки. «Різдвяний» цикл Діккенса складається із п'яти повістей:

- «Різдвяна пісня у прозі» 1843 р.
- «Дзвони» 1844 р.
- «Цвіркун із вогнища» 1845 р.
- «Битва життя» 1846 р.
- «Одержимий» 1848 р.

Діккенс дуже любив різдвяні свята. Із обпаленого бідністю дитинства письменник виніс незгасиму віру у чудо, яке найчастіше збувається у чарівну різдвяну ніч. Адже навіть у бідності не можна забрати у людини душевну доброту, милосердя, співпереживання. Діккенс цінував Різдвяне свято, домашнє вогнище, навколо якого збиралась уся сім'я. Традиційні приємні вручення маленьких подарунків між членами родини, веселі ігри і танці, святковий пудинг. Та на жаль, сотні дітей, дорослих із-за скрути не могли собі дозволити святкувати Різдво. Як допомогти цим стражденним? Загадкова чарівність Різдва і віра у чудо, перемогу добра над черствістю і злом – основний мотив «Різдвяних повістей». Це досить великі за обсягом оповідання (еквівалент повісті, новели), об'єднані під назвою “Christmas Books” («Різдвяні книги»). Особливістю «різдвяного оповідання» є процес метаморфози (зміни, переродження героя), торжество гуманістичних цінностей: добра, співпереживання, милосердя.

Сам письменник розглядав цей твір як соціальну програму, як заклик до єднання багатих і бідних. Хоча його мрії були ілюзорними, надії нездійсненими. Далеким було знедолене дитинство, вийшов із в'язниці батько, і Діккенс вже став заможною, відомою людиною, але у його серці назавжди залишилася любов до бідних, бажання їм допомогти. Про них він говорив сторінками своїх книг і прагнув змінити несправедливість на торжество добра. Герої «Пісні...» - представники різних соціальних груп, різні за віком, заняттям і характерами. Та Діккенс намагається об'єднати їх вогником християнської

любові, запалити її у серці кожного. Чи самотнім у пошуках «гуманізації» суспільства був Діккенс? Ні! У XVIII-XIX ст.. з'являється ціла плеяда митців: письменників, художників, скульпторів, які у своїх творах проповідують гуманізм, возвеличують красу простої людини, духовні цінності.

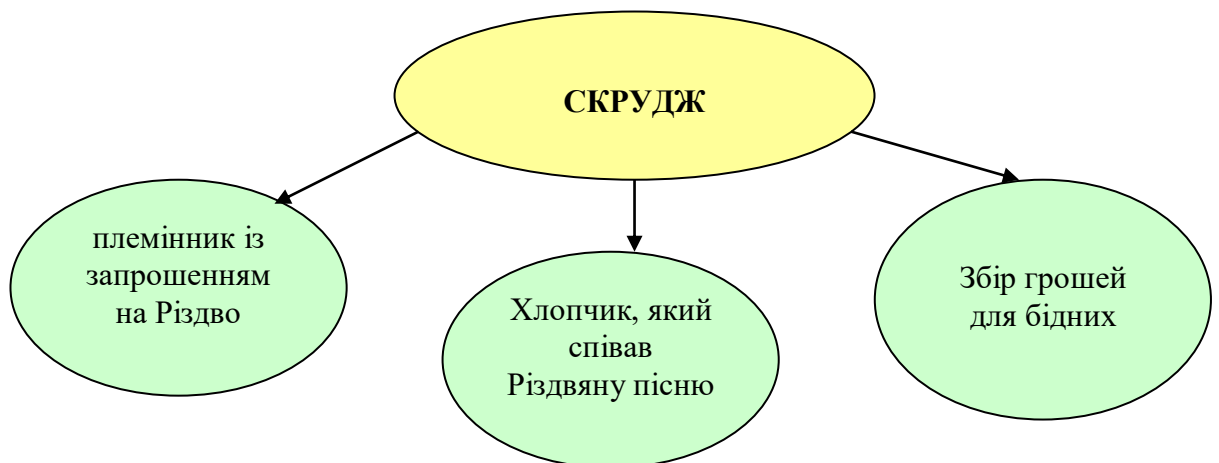
(Учитель звертається до репродукцій Леонардо да Вінчі, Рафаеля)

Робота над змістом I строфи «Різдвяної пісні ...»

1. Що ви дізналися про Скруджа і Марлі? Що їх поєднувало?
2. Робота у групах.

Відслідкувати три зустрічі Скруджа, охарактеризувати поведінку героя.

Чим пояснюється недоброзичливість героя?

Групи учнів описують епізоди зустрічі Скруджа, цитуючи, відтворюють настрій головного героя, його переконання.

Які незвичайні пригоди чекали Скруджа вдома? (поява духу Марлі)

- Виразне читання діалогу Скруджа і Марлі. (демонстрація уривку мультфільму)
- Як ви думаєте, для чого дух Марлі прийшов до Скруджа? (Марлі хотів переконати Скруджа у тому, що людина повинна робити добро на землі – це її головне покликання і обов'язок).

Скрудж з недовірою слухає Марлі, але з кожним словом колишнього компаньйона він починає замислюватись над своїми вчинками, життям.

Вправа «Мікрофон». Учитель. На початку уроку перед нами постали питання, на які ми можемо дати зараз відповідь:

- Ким був автор різдвяної пісні?
- Що покликало англійського письменника сумну оповідь про Різдвяну ніч?
- Які особливості цього твору?
- Чи не здається вам дивною назва «Різдвяна пісня і прозі»?
- Чим особлива побудова твору?

(Учитель допомагає учням упорядкувати композицію твору).

Домашнє завдання:

1. Дочитати твір до кінця.
2. Індивідуальні завдання (епізоди минулого Скруджа)
3. Дібрати цитати про те, чим було Різдво для кожного із персонажів твору.

Урок 2

Тема. Подорож Скруджа у часі і просторі

Мета: проаналізувати зміст «Різдвяної пісні ...», відтворити картини минулого із життя Скруджа і з'ясувати причини духовної деградації героя; розвивати логічне мислення та уміння порівнювати вчинки героїв, спостерігати за змінами у сюжеті, робити узагальнення; розвивати зв'язне мовлення, навички виразного читання; виховувати людяність, доброту, співчуття, милосердя.

Обладнання: тексти повісті, мультфільм «Різдвяна пісня», ілюстрації, схеми узагальнення.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

1. Створення цитатного усного панно «Сніжинка» (перевірка домашнього завдання).

Різдвяне свято для персонажів твору

(Учні цитують відношення до Різдва різних персонажів)

Учитель. Яким передсвятковим настроєм пройняті герої твору? Чиє байдуже відношення до Різдва вас здивувало? (Ебінізер Скрудж дивує і вражає своєю байдужістю, навіть злом.)

Чому ж Скрудж став черствою і байдужою людиною?

Ч.Діккенс бажає розкрити перед читачем причину поступової деградації головного героя. Використовуючи елементи фантастики, письменник пропонує нам здійснити віртуальну подорож з Духом Минулого Різдва.

III. Повідомлення теми, мети уроку

Учитель: Як провів Різдвяний вечір Скрудж? Чи вирізнявся цей вечір від інших, буденних?

«... Скрудж з'їв свій похмурий обід у похмурий корчмі, де він зазвичай обідав, проглянув усі газети, які там були і, згаявши решту вечора, над прибутково-видатковою книгою вирушив додому спати. Він замешкував у квартирі, що належала колись його покійному компаньйонові. Це була похмура анфілада кімнат, що займала частину невисокої понурої будівлі у глибині двору.»

Учитель. Скрудж живе похмурим розміреним скупим, нудним життям. Аскетизм героя досяг скнарості і поступово перетворив його на бездуховну машину.

Поява Духу Минулого Різдва допомагає нам дізнатися про дитинство і юність головного героя.

Відтворіть картини минулого, з якими ми познайомились у другій створі. (робота в групах: три групи учнів готують переказ епізодів і водночас змальовують асоціативні кольорові аплікації до кожного епізоду: епізод №1 – маленький Скрудж самотній у школі; епізод № 2 – приїзд маленької Фан до брата, епізод №3 – святковий вечір у пана Фезівига.)

Додаткові запитання до груп:

Епізод № 1. Чи впізнав себе школяра нинішній Скрудж?

Епізод № 2. Що відчуває наш герой? Яким було його дитинство? Чому зараз Скрудж раптово заплакав? Яким почуттям пройнятий цей епізод?

Епізод № 3. Читання підготовленими учнями уривків з твору М.Некрасова «Крестьянские дети» та Т.Г.Шевченка «І золотої, й дорогої». (Демонстрація кольорового коллажу)

Учитель. Безрадіним було дитинство Скруджа, як і Ч.Діккенса і Т.Шевченка, але два останні, зазнавши злиднів і голоду, душевних страждань у дитячі роки, зуміли винести з минулого гуманні риси: людяність, доброту, співчуття до інших.

Скрудж-школяр теж глибоко страждав у дитинстві, йому не вистачало родинного тепла, любові. Найзаповітнішою його мрією було святкування Різдва у ріднім затишнім домі разом зі своєю сім'єю. Як почав будувати своє доросле життя Скрудж? (Учні читають епізод № 3 «Вечірка у Фізивиґа»).

Коментар учителя. Працюючи продавцем у магазині пана Фізивиґа, Скрудж, як і інші працівники, сумлінно виконував свої обов'язки. Господар був щирою і вдячною людиною, поважав підлеглих, він цінував працю Скруджа, підтримував його навіть влаштував для своїх працівників різдвяну вечірку. Як же зреагував Скрудж, побачивши себе на святковій вечірці? Над чим замислився герой? (Перегляд епізоду мультфільму «Прощання з коханою дівчиною».)

Учитель. Підтвердіть цей епізод текстом (виразно зачитується діалог).

Додаткові питання:

- Як змінились прагнення Скруджа?
- Що отримало перемогу у душі героя: кохання до дівчини чи жадоба до наживи?
- Як портрет Скруджа передає зміни, що відбулись у його душі?

Складання порівняльної схеми деградації Скруджа

Умови життя	Що відчував герой	До чого прагнув Скрудж	Що змінилось
Відсутність любові, Напівголод Бідність Не мав друзів	Страждання в душі, самотність, покинутість, приниження	До сім'ї, потребував уваги, співпереживання, стати багатим, хотів бути визнаним у колі ровесників	Став байдужим до дітей, безсердечним до інвалідів, безцільне накопичення багатства

Висновок. Гроші поступово замінили Струджу друзів, він жив самотньо, закрився сам в собі, відрікшись навіть від небожа.

IV. Підсумок

Учитель. У минулому Скрудж був самотнім бідним школяриком. У його голодному дитинстві бракувало співчуття, любові. Юність була безрадісною. Скрудж за будь-яку ціну прагнув у майбутньому здобути те, чого бракувало йому колись: і достаток, і родинний затишок, і співпереживання, і друзів.

- Чому ж прагнення Скруджа не здійснились? (Скрудж обрав хибний шлях до здійснення заповітної мети. Він вважав, що головне – це накопичення грошей, був переконаний, що тільки багатство може зробити людину щасливою. Чи це так?)

V. Висновки

- Що дала Струджу подорож із Духом Минулого? (Скрудж замилювався над своїм життям, згадати свої дитячі і юнацькі роки. У героя з'являється бажання змінити свою поведінку, життя, відношення до оточуючих.)

VI. Домашнє завдання:

1. Виразне читання епізодів із «Різдвяної пісні» Ч.Діккенса (подорож із Духом Теперішнього і Майбутнього Різдва)
2. Усний твір-роздум «Щоб Скрудж став добрим і милосердним, я пропоную йому ...»
3. Знайдіть серед героїв твору таких людей, у яких Скрудж міг би повчитись.
4. Намалюйте героїв твору, родину Кретчитів та небожа.

Урок № 3

Тема. Як стати дійсно щасливим? (Переродження Скруджа як наслідок переоцінки цінностей життя за повістю Ч.Діккенса «Різдвяна пісня у прозі»)

Мета: дослідити життя родини Кретчитів, небожа Скруджа; прослідкувати зміну ціннісних орієнтирів головного героя; відпрацьовувати уміння дітей аналізувати зміст прочитаного, добирати влучні цитати, характеризувати і пояснювати вчинки персонажів; робити висновки; виховувати доброту, милосердя, співчуття.

Обладнання: портрет Ч.Діккенса, повість В.Г.Короленко «Діти підземелля», репродукція картини Перова «Тройка», кінофільм «Діти підземелля».

Полюби ближнього свого як самого себе.

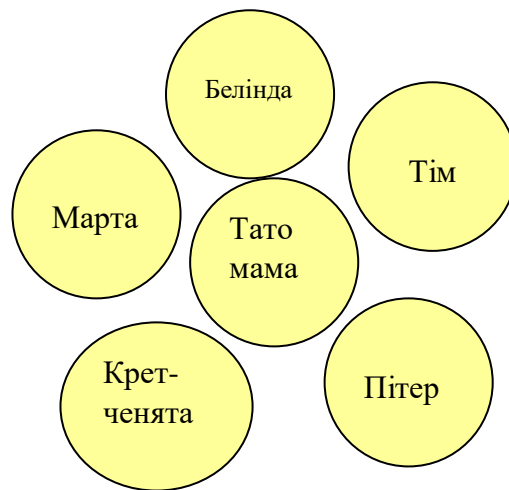
Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

Створення сімейного портрету родини Кретчитів.

1. Діти ілюструють малюнками родину.
2. Відслідкування життя родини (колективний портрет)
 - Опишіть житло Кретчитів.
 - Підтвердіть текстом бідне життя родини, наведіть приклади, деталі, які автор використовує у зображенні цієї родини? З якою метою Діккенс вводить цей художній засіб?

(У них не кімнати, а «комірчини». Костюм Боба Кретчита «пошарпаний, полатаний, він не має пальта, гріється шарфом, плаття місіс Кретчит «двічі перелицьоване»)

Пітер Кретчит одягнений у «батьківську сорочку із завеликим коміром», у родини немає посуду, «родинний кришталь» дві склянки та кухоль із відбитою кружкою. Найбільше лихо родини – хворий Тім.

- Яка атмосфера панує у цій великій родині? (Доброзичливість, співпереживання, взаємодопомога, любов, родинний затишок)

Учні свої відповіді підтверджують цитатами із тексту

Чи жаліється на свою долю малюк Тім? /виразне читання епізоду «Повернення Боба Кретчита з сином Тімом»/

- Про що думав маленький Тім, перебуваючи у церкві? /він глибоко усвідомлює значення свята Різдва Сина Божого, знає про добродійство Ісуса Христа, який зцілював хворих, а тому вважає, що його перебування у Храмі буде для інших нагадуванням про добрі справи Божого Сина./
- Як зустрічають Різдво у родині Кретчитів? Які почуття переповнюють всіх у цій сім'ї? Чи щаслива родина Кретчитів?
- А як зустрічають Різдво у вашій родині? Які традиції українського Різдва ви знаєте? Чи маєте ви гостей на Різдво? Що вважають українці один одному у Святвечір?

- А що бажає сім'я Кретчитів іншим людям? Що говорять Кретчити про Скруджа? (читання в особах діалогу Кретчитів про Скруджа)

Учитель: Прослухавши діалог, Скрудж замислюється, що тепер хвилює його? /чи буде жити малюк Тім, його тепер хвилює доля хворого хлопчика, він зрозумів що головне в сім'ї – не гроші, а тепло і співчуття. Душа Скруджа ніби розтає від лютого холоду, він добрішає, у нього з'являється бажання допомогти знедоленим./

Відвідини небожа Скруджа

Учитель:

- Як маленька сестричка Фан зіграла душу самотнього підлітка Скруджа у минулому? Які почуття виникли у душі хлопчика?
- Як святкує нинішнє Різдво небіж?
- Відтворіть діалог за святковим столом у будинку небожа. Якими почуттями перейняті присутні?
- Чому небіж Скруджа так весело і впевнено себе поводить? (він – добра людина, всіляко допомагає іншим, тому має чисте сумління і відчуває любов і повагу до себе від інших).

III. Робота над змістом четвертої і п'ятої строф «Різдвяної пісні ...»

1. Створення учнівських проектів

Користуючись змістом IV і V строф «Різдвяної пісні ...» спроектуйте майбутнє персонажів твору.

I група	II група	
<p>Майбутнє родини Кретчитів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - смерть Тіма - а потім Боба - злидні - «а ми розлізлися межі людьми, як мишенята» - повне зuboжіння сім'ї 	<p>Майбутнє небожа</p> <ul style="list-style-type: none"> - старанність у службі - скромне, але щасливе життя у родині: <p>↓</p> <p>можлива доля родини Кретчитів</p>	<p>↓</p> <p>можлива дружньої небожової родини</p>

III група «Майбутнє Скруджа»:

- смерть всіма забутого Скруджа

- байдужість до його смерті всіх людей
- «забута могила»
- кара Скруджа у потойбічному світі

Яке рішення приймає Скрудж після подорожі з Духом Майбутнього Різдва? Завдяки чому він зміг досягнути хибності своїх переконань?

/У душі і поглядах Скруджа відбуваються поступові зміни: він проймається жалістю до родини Кретчитів, доброю заздрістю до впевненості і оптимізму небожа, співчуттям до покійного Мерлі. А ще Скрудж злякався свого власного майбутнього./

IV. Підсумок

Письменник широко вірить, що його герой Скрудж здатний змінитись, адже він ще людина, а не «тварина, досить неприємна дика тварина». Діккенс вважає, що «кожна християнська душа, роблячи добро навіть у найскромнішій царині, вважатиме своє земне життя занадто швидкоплинним для безмежних можливостей добра».

- Як ви розумієте Божу заповідь «Розлюблю ближнього свого як самого себе»? чи легко це зробити буде Струджу?

V. Домашнє завдання

1. Підготувати цитати фантастичних епізодів у творі «Різдвяна пісня ...»
2. Індивідуальні проекти
3. Чому Діккенс назвав твір «Різдвяна пісня у прозі»?

Урок № 4

Тема. Переродження Скруджа – фантастика чи реальна можливість людини змінити на краще своє життя?

Мета: вчити учнів аналізувати художній твір, працювати з текстом, добираючи цитати до образу Скруджа, вияснити причину деградації героя і причини, як спонукали його до переосмислення свого земного буття; засвоїти поняття інтер'єр, художня деталь; з'ясувати роль фантастики у творі та особливості його композиції.

Обладнання: мультимедійна дошка, Біблія.

*... Не гроші роблять людину
щасливою, а людяність*

Ч. Діккенсом

Хід уроку

I. Організаційний проект

Вступне слово вчителя:

Ми завершуємо вивчення прекрасного твору англійського письменника Ч.Діккенса «Різдвяна пісня у прозі». У цьому творі читач зустрічається з реальними подіями, як у казці, з нереальними, тобто фантастичними. Цей твір дійсно фантастичний.

Сьогодні на уроці ми з вами продовжимо дослідження над змістом твору, з'ясуємо причинно-наслідкові вчинки головного героя, вибір автором жанру композиції твору.

II. Оголошення теми уроку

III. Робота над темою

1. Знайомство з літературними термінами.

Фантастика – те, що не існує в дійсності, уявне.

Композиція – побудова, розташування і взаємозв'язок всіх частин твору.

Учитель.

- З чим фантастичним ми зустрілись у творі?

(Різдвяні духи, дух Мерлі, подорожі у часі.)

- Якими автор зображує Духів?

Дух Минулого Різдва розповідає про дитинство і юність Скруджа, тому він схожий зовні на дитину, чарівне сяйво над головою – символ радості, дитячої чарівності і неповторності.

Дух теперішнього Різдва має привітне обличчя, іскрометні очі, бадьорий голос, радісний погляд – він дієвий, швидкий і сильний. Автор ніби спрямовує думку читача на те, що цей дух спонукає людину до дієвості, динаміки, можливих змін.

Дух Майбутнього Різдва – неприємний на вигляд, похмурий і невблаганний, ніби пересторога про відплату, яка чекає героя у майбутньому.

- З якою метою, на вашу думку, автор обирає фантастичний сюжет твору? (Письменник вбачає своє завдання у тому, щоб показати причини деградації героя і можливість його зворотного олюднення. Можливості невеликого за розмірами твору, якими є оповідання (у Дікенса повість) не дозволяють показати все життя немолодої людини Скруджа, тому автор вдається до елементів фантастики.)

Учитель: сьогодні на уроці у нас теж будуть фантастичні події. Ми запросимо до класу старого Скруджа.

До класу заходить учень, переодягнений у Скруджа.

- Я старий багатий Скрудж, все життя присвятив накопиченню багатства і мріяв про одне: якби з кого здерти копійку. Та сьогодні після подорожі з Різдвяними духами я вжахнувся від побаченого. Гірко і щиро розкакуюсь у своїх вчинках і хочу спокутувати свої гріхи. Більше не хочу жити самотньо, хочу, щоб мене поважали і любили! Діти, порадьте, що треба зробити мені? Як побудувати своє майбутнє.

Учні радять «Скруджу» як побудувати йому його майбутнє життя:

- допомогти у лікуванні маленькому Тіму;
- дбати про своїх підлеглих;
- поріднитися з небожем, сином Фан;

- займатися благодійністю;
- не бути жадібним, злим;
- дарувати людям радість, усмішки;
- робити якнайбільше добрих справ;
- дотримуватися християнських заповідей.

Скрудж: Мені дуже нелегко змінити свої переконання. І тільки після подорожі з Духом Майбутнього Різдва я відчув, що моє майбутнє: це покинута моя могила, байдужість всіх до моєї смерті. Мені гірко стало, коли я побачив родину Кретчитів, які оплакували смерть маленького Тіма. За що люди жаліли його, каліку? А потім я зрозумів чому! Маленький Тім, нещасний інвалід-малюк, навіть він дбав, щоб іншим було добре! Він тішився тим, що своєю присутністю в церкві він викликає благочестя у присутніх.

Навіть Тім! То ж хіба я не зможу стати потрібним іншим? Хіба зможе хтось мене полюбити? Я так страждаю! Учні запевняють Скруджа, що труба перш за все, любити інших і самому втілювати свої добрі мрії в життя конкретним справами.

Скрудж: Діти, я вдячний духу Марлі і Духам Різдва, а ще вам, дорогі діти. Адже ви були не байдужими до мого життя, допомогли мені спроектувати щасливе майбутнє. А ще я вдячний людині – майстру, яка створила прекрасну Різдвяну повість про перемогу добра над злом.

Учитель: Діти, дійсно повість Ч.Діккенса ніби казка. Чому ж письменник вибудував свій твір за такою структурою?

(Учитель знайомить учнів з поняттям «композиція»)

«Різдвяна пісня» має підзаголовок «Святвечірне оповідання з привидами».

Відомо, що різдвяна ніч – час коли відбуваються чарівні дива. У цю ніч співають величні пісні сину Божому – символу милосердя, добра, людинолюбства, пожертви. Саме тому Діккенс обирає час дії – свята ніч, а повість вибудована у формі пісні, кожна строфа якої – чарівна оповідь про реальне (справжнє, дійсне) життя людей.

Діккенс струнко вибудовує структуру твору:

I строфа – реальне життя

II, III, IV строфи – подорож Скруджа з Духами Різдва – фантастика перекликання з реальністю

V строфа – Закінчення - реальні події.

Реальні побутові картини I і Строф ніби обіймають II-IV строфи, сповнені фантастичних образів і видінь, які приходять до головного героя уві сні. Композиція цього твору - оповідання з обрамленням.

IV. Чому ж письменник обирає час здійснення дійства у Різдвяну ніч?

Повідомлення учня-народознавця на тему «Веселе свято Різдва» (мультимедійна презентація).

Різдво – особливе свято, час, коли серце людини відкрите для добра, добродійства і радощів. Цьому святу письменники і поети присвятили багато творів, які пробуджують найкращі почуття у душах.

На різдво зазвичай співають пісні-колядки, які прославляють Ісуса Христа та бажають найкращого іншим людям.

Учитель: Отож, Чарльз Діккенс вдало здійснив свій задум, обравши Різдво часом дійства та зумів створити яскраві образи персонажів. Для цього він використовує художні засоби: художню деталь, антитезу, незвичайну композицію твору, переплетіння фантастики і реальних подій.

Ч.Діккенс – майстер у змалюванні внутрішнього світу героя, переживань, думок, душевного стану людини. Під час однієї ночі герой тричі подорожує у просторі часу, і крок за кроком ми бачимо як із бездушного злого старигана Скрудж перетворюється у доброго щедрого чуйного чоловіка.

Як видумаєте, чи зможемо ми дати відповідь на проблемне питання «Що спонукало Ч.Діккенса створити сумну «Різдвяну пісню у прозі»?»

Учні відповідають. (Ч.Діккенс зазнав лихоліття долі ще і дитинстві. Це був жорстокий суворий час життя майбутнього письменника. Бездушність, байдужість, жадібність, людиноненависництво часто спостерігав Діккенс протягом всього життя. Як зберегти у серці милосердя, співчуття, добро?

Мабуть, саме це спонукало письменника вибрати темою свого твору відродження гуманних ідеалів навіть у найжорстокіших людей.)

Домашнє завдання: письмова зв'язна відповідь «Які вічні істини утвердив у своїй «Різдвяній пісні ...» Ч.Діккенс».